

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Aşağıdaki sorularımın Adalet Bakanı Sayın Abdulhamit GÜL tarafından Anayasa'nın 98. ve İçtüzüğü'nün 99. maddesi gereğince yazılı olarak yanıtlanmasını arz ederim.

Ayşe ACAR BAŞARAN

Batman Milletvekili

Yakınları gözaltında katledilen ve kaybedilen Cumartesi Anneleri ve diğer şehirlerdeki kayıp yakınları, faillerin cezalandırılması talebiyle sürdürdükleri eylemlere yıllardır devam etmektedir. Cumartesi Anneleri 818. haftasına hazırlandığı eylemlerin 600. haftadan itibaren yasaklanmaya başlanmasına rağmen eylemleri bırakmamaktadır. Türkiye'de özellikle 90lı yıllarda resmi kolluk birimleri veya para-militer örgütlenmeler tarafından gözaltına alınan binlerce kişi işkencelere maruz kalmış, öldürülmüş, kaybedilmiş ve bu kişilerden bir daha haber alınamamıştır. Hukuk dışına çıkılarak fütursuzca gerçekleştirilen bu fiiller, öldürülenler ve kaybedilenlerin aileleri ile insan hakları savunucularının mücadelesinde dönüm noktası olmuştur. Kayıp yakınları yıllardır oldukları şehirlerde meydanlara çıkarak faili meçhul cinayetlerin aydınlatılması talebini yükseltmektedir.

Zorla kaybedilenler konusunda 2016 yılında Hafıza Merkezi tarafından yayımlanan Türkiye'de Cezasızlık Mevzuatı adlı raporda Türkiye'deki zorla kaybettirmelerle ilgili şu veriler yer almaktadır:

- Bugüne kadar zorla kaybedilen 296 kişiye dair hukuki veriye ulaşılmıştır.
- Bu veriler üzerinden yapılan incelemelerde 204 kişinin kaybedilmesine dair soruşturmaların sürüncemede bırakıldığı, dokuz kişiyle ilgili soruşturmanın zamanaşımı kararıyla sonlandırıldığı ve 16 kişiyle ilgili takipsizlik kararı sonucu dava açılmadığı görülmüştür. 67 kişinin zorla kaybedilmesiyle ilgili ise dava açılmıştır.
- 67 kişinin zorla kaybedilmesi ile ilgili toplam 13 dava açılmıştır. Bu davalardan 34 kişinin zorla kaybedilmesini içeren 7 davada beraat kararı verilmiştir. 31 zorla kaybedilen kişiyle ilgili açılan 4 dava hala devam etmektedir. Yalnızca 2 kişiyle ilgili açılan 2 davada ise mahkûmiyet kararı verilmiştir.
- AIHM, iç hukuktaki seyrin tam tersi yönde, 102 kişiye ilişkin 51 başvuruda Türkiye'nin Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'ni ihlal ettiğine karar vermiştir.

İnsan Hakları Derneği ise zorla kaybedilenlerin sayısını 940 olarak açıklamaktadır. Dernek, tespit ettikleri 253 toplu mezarda 3 bin 248 kişinin gömülü olduğunu tahmin etmektedir.

3712

Bu bağlamda;

- 1- Kayıp yakınlarının taleplerine cevap verebilecek bir araştırma komisyonu oluşturulmuş mudur? Özellikle 1990 ve sonrasında işlenen faili meçhul cinayetler ve zorla kaybetmelere dair bir araştırma yapılmakta mıdır?
- 2- Tespit edilen 253 toplu mezarda gömülü olan insanların kimlik tespitine dair bir çalışma var mıdır?
- 3- AIHM'nin ihlal kararı verdiği davalar ile ilgili iç hukukta yeniden yargılama başlatılmış mıdır?
- 4- Kayıp yakınlarının yaptıkları eylemlerin yasaklanma gerekçesi nedir?
- 5- Bakanlık bu zorla kaybedilme ve katledilme davalarının adil bir sonuca varması için ne yapacaktır?
- 6- STK ve derneklerin araştırmaları sonucu ulaştıkları rakamlara dair devlet arşivleri paylaşılacak mıdır?